

Dış Ticaret İşletmelerinde Kalite Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

Fahri KURŞUNEL*
Fırat KINALI**

ÖZ

Küreselleşme kavramının ekonomi ve teknoloji alanında ülkeleri etkilemesiyle ortaya çıkan gelişmeler, işletmelerin ticari faaliyetlerini devam ettirirken bazı konulara daha da önem vermesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bu durum işletmeleri tüketicilerin istekleri doğrultusunda ticari faaliyetlerine devam etmesi düşüncesini gün yüzüne çıkarmıştır. Yaşanan bu gelişmeler neticesinde işletmelerin karşısına “kalite maliyetleri” kavramı çıkmakta ve önemli bir konu haline gelmektedir. Kalite maliyetleri ticari faaliyette bulunan her işletme için bir gider unsurudur ve bu unsurun muhasebe sistemi açısından dikkate alınması gerekmektedir. Çalışmada, öncelikli olarak kalite maliyetleri ile ilgili temel kavramlar açıklanmış ve bu açıklamalar çerçevesinde dış ticaret işletmelerinde kalite maliyetlerinin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği örnek olaylar yardımıyla ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Kalite, Maliyet, Muhasebe Kayıtları

Accounting of Quality Costs in Foreign Trade Enterprises

ABSTRACT

The process of globalization of the entire world that will consider economic and technological developments in the field of emerging businesses some important issues that affects the degree. This interaction, businesses to continue its activities in accordance with the demands of consumers has revealed the necessity to face the day. As a result of these negative developments, across enterprises, “quality costs” concept is becoming an important topic. Quality costs for every business expense is a factor, and these elements needs to be considered in terms of the Science of accounting. In the study, primarily within the framework of quality costs basic concepts of the description are explained in the foreign trade business with the help of case studies of how quality costs should be accounted for is explained.

Keywords: Foreign Trade, Quality, Cost, Accounting Records

1.Giriş

Küreselleşmenin doğal sonucu olarak ekonomik ve teknolojik alanda ortaya çıkan gelişmeler, işletmeleri iki konuda oldukça etkilemektedir. Bu iki konu tüketici memnuniyeti ve rekabettir. Bu gelişmeler işletmelerin tüketicilerin istekleri doğrultusunda faaliyetlerine devam etmesi gerekliliğini gün yüzüne çıkarmaktadır. Bununla birlikte işletmeler ulusal ve uluslararası alanlardaki mevcut paylarını kaybetmemek ve kendilerine bu alanlarda yeni pazarlar oluşturmak için kaliteli mal ve hizmet üretimini bir amaç olarak benimsemektedirler. Bu çerçevede ticari faaliyetlerini devam ettiren işletmeler, kendilerini küreselleşen dünyaya uyumlu bir şekilde geliştirmek zorundadırlar. Ayrıca işletmeler gelişim sürecini en az hata ile tamamlamak zorunda kalmaktadırlar. Yaşanan bu gelişmeler neticesinde işletmelerin karşısına “kalite maliyetleri” kavramı çıkmakta ve önemli bir konu haline gelmektedir. Kalite maliyetleri her işletme için bir gider unsurudur ve bu unsurun muhasebe bilimi açısından dikkate alınması gerekmektedir. Ancak burada önemli bir sorun olarak uygulamada olan geleneksel maliyet sistemleri işletmelerin ihtiyaçlarını karşılamamış işletmeler maliyet ve yönetim muhasebesi uygulamalarında çağdaş modellere yönelmişlerdir.

2.Kalite Maliyetleri

2.1.Kalite Maliyet Kavramı ve Önemi

Kalite maliyetleri, düşük kalite nedeniyle katlanılan maliyetler olarak tanımlanmakta yani belirlenen kalite standartlarının gereklerinin yerine getirilememesi nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Albright, 1992: 18). Diğer bir ifade ile kalite maliyetleri: Kalite sisteminin tasarımı, uygulanması, operasyonu ve korunması maliyetleri, organizasyonun sürekli iyileştirme sürecine ayrılan kaynaklarının maliyeti ve sistem, ürün ve hizmet başarısızlıklarının maliyetlerinden oluşmaktadır (Bozkurt, 2003: 11). Ancak ürünlerin kalite maliyetlerini anlamak için, “kalitenin dizaynı” ve “kalitenin uygunluğu” kavramları arasındaki farklılığa

*Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, orcid no: 0000-0002-7278-2254, kursunel@selcuk.edu.tr

**Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, orcid no: 0000-0002-4908-4351, firatkinali@selcuk.edu.tr

Makalenin Gönderim Tarihi: 25.04.2017; Makalenin Kabul Tarihi: 01.02.2018

dikkat edilmesi gerekmektedir. Kalitenin dizaynı, üretilen mal veya hizmetlerin dizayn şartları ve mal ve hizmetler için müşteri beklentileri arasında uygunluk derecesine işaret etmektedir. “Kalite uygunluğu, kalitenin dizayn koşulları ve ilgili mal arasındaki uygunluk derecesine vurgu yapmaktadır” (Morse, Davis ve Hartgraves, 1990: 678).

Ulusal ve uluslararası ticarete rekabet algısının boyut değiştirmesinin işletmeler üzerinde ki etkisi, tüketici ihtiyaçlarının tüketiciyi memnun edecek şekilde kaliteli olması ancak maliyetlerin de düşük olması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu durum işletmelere kalitenin de bir maliyeti olduğunu göstermiş ve kalite maliyetlerinin hesaplanması, belirlenmesi noktası önemli bir hale gelmiştir. Kalite maliyetleri kalitenin bir ölçüsüdür. Kalitedeki gelişmelerin ölçülmesi ve açık bir şekilde raporlanması gerekmektedir. Kalitede meydana gelen gelişme ve değişmeyi gösteren en önemli parametre, kalite maliyetleridir. Başka bir ifade ile işletmelerin kalite hedeflerine ulaşip ulaşmadığını anlamak kalite maliyetlerinin tutar ve miktar olarak bilinmesinden geçmektedir.

2.2. Kalite Maliyet Sistemi

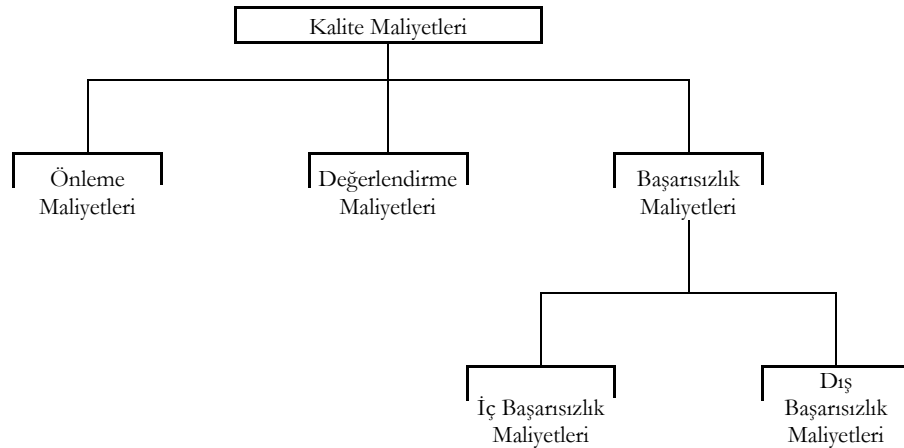
Kalite maliyet sistemi, her işletme tarafından öncelikle maliyet etkinliğini, ardından ise kalite gelişimini uyumlaştırmak için kullanılmaktadır. Bu sistem, hangi düzeyde olursa olsun yöneticilere rasyonel karar alabilmeleri için gerekli olan bilgiyi sağlamaktadır (Kaftan, 1997: 143). Kalite maliyet sisteminin temel amacı, işletmelerde ürün veya hizmetin kaliteli olabilmesi için maliyet azaltma fırsatlarının ortaya çıkarılmasını kolaylaştırmaktır. (Gryna, Chua ve Defeo, 2007: 28).

Kalite maliyet sistemi, işletme yöneticilerinin alacağı kararlara yardımcı olacak şekilde dizayn edilmeli, çünkü bu sistemin kurulması ve sürekliliği için kalite maliyetlerinin boyutları hakkında doğru tespitlerde bulunulması gerekmektedir. (Kolarik, 1995: 64). Kalite maliyet sisteminin önemini anlayan ve bu sistemi uygulayan işletmeler rekabet ortamında ki rakiplerine göre mevcut pazarlarında kalmakta hatta pazar paylarını genişletmektedir.

2.3. Kalite Maliyetlerinin Türleri

Kalite maliyetleri üç temel kısımda ele alınmıştır. Bunlar; Önleme, Değerlendirme ve başarısızlık maliyetleridir. (Feigenbaum, 1956: 97, Shim & Siegel, 1999: 340). Crosby 1979 yılında yayınlamış olduğu "Quality is Free" kitabında, kalite maliyetlerini uygunluk ve uygunsuzluk maliyetleri olarak 2'ye ayırmıştır. Bunlardan ilki olan uygunluk maliyetini; belli ürünleri şartnamelere uygun olarak yapmanın maliyeti olarak tanımlamıştır. İkincisi olan uygunsuzluk maliyetini ise; şartnameleri karşılamakta olan hatalar ile ilgili maliyetler olarak tanımlamıştır (Yıldırım ve Saylık 2009, 241).

Şekil 1: Kalite Maliyet Türlerinin Sınıflandırılması

Kaynak: RODCHUA, S. (2006). “Factors, Measures, and Problems of Quality Costs Program Implementation in the Manufacturing Environment”, Journal of Industrial Technology, Volume:22, Number 4, s.3.

Önleme ve değerlendirme maliyetleri uygunluk maliyetleri olarak, başarısızlık maliyetleri de uygunsuzluk maliyetleri olarak ifade edilmiştir. (Diallo, Khan, Vail, 1995: 21).

Önleme maliyetleri, üretim esnasında hatalı bir üretim sürecinin ortaya çıkmasını önlemek amaçlı ortaya çıkan maliyetlerdir. (Feigenbaum 1956, 99).

Değerlendirme maliyetleri, üretilen bir ürünün kalite standartlarına uygun olup olmadığına bakmaktadır ayrıca kalite düzeyinin belirlenmesine ve tüketici ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yapılan maliyetlerdir. (Grottke ve Graf 2009, 180)

Başarısızlık maliyetleri, ürün kalite süreci içerisinde meydana çıkan maliyetlere başarısızlık maliyetleri denmektedir ve iki kısma ayrılmaktadır. Bunlar; İç ve Dış başarısızlık_maliyetleridir (Tan ve Peşkirioğlu 1991, 28-29).

- İç başarısızlık maliyetleri, ürün müşteriye iletilmeden meydana çıkan maliyetlere denmektedir. Üretim esnasında veya ürünün son kontrollerinde farkına varılan ve tüketiciye teslim edilmeden önce hatalı olarak belirtilen mamullerdir.
- Dış başarısızlık maliyetleri, nihai ürünün işletme dışına çıktıktan sonra herhangi bir sebeple işletmeye yüklediği maliyetlerdir

2.4. Kalite Maliyetleri ve Muhasebe

2.4.1. Kalite Maliyetlerinin Muhasebe Sistemindeki Rolü

İşletmeler açısından önemli bir konu haline gelen kalite maliyetlerinin sürdürülebilirliği için etkili bir kalite maliyet yönetimi gerektirmektedir. Bu durum kalite maliyetlerinin muhasebe bilgi sistemi içerisinde ayrı bir şekilde izlenmesi ve raporlanmasını gerektirmektedir. Ayrıca işletme yöneticilerine verilecek bilgiler açısından da düşünüldüğünde kalite maliyetlerinin ayrı bir şekilde izlenmesi kaçınılmazdır.

Kalite maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi, kalite maliyet verilerinin elde edilmesi ve kalite maliyetlerinin yevmiye kayıtlarının yapılması temel çatısı üzerine kurulmuştur. Bu temel yapıda özellikle kullanılacak hesap planının raporlamaya uygun bir şekilde düzenlenmesi oldukça önemlidir. (Sipahi ve Yıldırım, 2009: 29).

2.4.2. Kalite Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesinde Uygulanan Yaklaşımlar

“Kalite maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi ile ilgili olarak literatür incelendiğinde çeşitli öneriler ile karşılaşılacaktır” (Türk, 2009: 67):

- Hesap planında boş bırakılmış üçlü hesapları kullanmak yoluyla kalite maliyetlerinin izlenmesi,
- Hesap planında açık bulunan hesapların alt hesaplarını kullanmak yoluyla kalite maliyetlerinin izlenmesi,
- Sekiz hesap sınıfını kullanmak yoluyla kalite maliyetlerinin izlenmesi

Hesap planında boş bırakılmış üçlü hesapları kullanmak yoluyla kalite maliyetlerinin izlenmesi

“Hesap planında boş olarak görülen üçlü kodlar, aşağıdaki hususlara uymak kaydıyla, serbestçe kullanılarak hesap açılabilir” (Akdoğan ve Sevilengül, 2007: 47)

- Açılacak hesap; ana hesap grubu, hesap grubunun mantığı ve hesap grubunun kapsamı ile uyumlu olmalıdır.
- Açılacak hesapta izleneceği düşünülen işlemler, var olan bir hesabın bünyesinde yer alacak nitelikte olmamalıdır.

Muhasebe tekdüzen hesap planında farklı olarak kalite ile alakalı hesaplar belirtilmemektedir. Ancak söz konusu maliyetler boş bırakılan üçlü hesaplar aracılığıyla izlenebilmektedir. (Türk, 2009: 67).

Hesap planında açık bulunan hesapların alt hesaplarını kullanmak yoluyla kalite maliyetlerinin izlenmesi

Muhasebe tekdüzen hesap planında açık bulunan üçlü hesapların altında yardımcı hesap şeklinde kalite maliyetleri takip edilebilir. Örneğin; bir ölçme ve değerlendirme maliyeti olan “Gözden Geçirme ve Test Maliyetleri”, 152 mamuller hesabının yardımcı hesabı olan 152.04 gözden geçirme ve test maliyetleri hesabında izlenebilir. (Türk, 2009: 67).

Sekiz hesap sınıfını kullanmak yoluyla kalite maliyetlerinin izlenmesi

Kalite maliyetlerinin bu hesap sınıfında izlenmesi tebliğde yer alan “yönetim muhasebesi amaçlı kullanım” sözüne hizmet etmektedir. (Sipahi ve Yıldırım, 2009: 51). Bu durumda kalite maliyetleri oluşturulduğunda, 8’li hesaplardan birine kalite maliyetleri olarak yazılmalıdır. Böylece döneme ait tüm kalite maliyetlerinin bir hesapta toplanması sağlanmış olacaktır. Daha sonra, hangi fonksiyonla ilgili ortaya çıkmışsa veya ilgili sonuç hesaplarına kalite maliyeti yansıtma hesabı aracılığıyla iade edilecektir (Türk, 2009: 68). Bu sistemin işleyişi ise şöyledir. Kullanılan kalite maliyet hesabına borç yazılır, “890” kalite maliyetleri karşılık hesabına alacak yazılır. Yılsonunda ise hesaplar karşılıklı olarak kapatılır. İşletmenin muhasebe programında düzenleme yapılmalıdır. Kalite maliyeti ile ilgili maliyet oluştuğunda normal muhasebe kayıtları yapılır. Fakat eşzamanlı olarak kalite maliyet hesapları ile kalite maliyetleri karşılık hesapları da çalıştırılır. (Kırılıoğlu, 1998: 111)

2.4.2. Kalite Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

Kalite maliyetlerine ait örnek hesap planı, olası gider kalemleri, yasal mevzuatlar, ülkemizdeki uygulamalar ve Toplam Kalite Maliyetinin unsurları dikkate alınarak Maliyet ve Yönetim Muhasebesi amaçlarına ve Toplam Kalite Yönetimine hizmet edebilecek bir Hesap Planı oluşturulmaya çalışılmıştır. (Akgün, 20: 68).

Konya bölgesinde faaliyette bulunan on adet dış ticaret firması ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu firmalardan beş tanesi ürettikleri malları yurtdışına ihraç eden firmalardır. Diğer kalan işletmeler ise ithalatçı firmalardır. Bu işletmelerin muhasebe müdürleri ile yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler şunlardır: İşletmeler, kalite ve kalite maliyet sistemi hakkında yeterince bilgiye sahip değillerdir. İşletmelerin muhasebe kayıtları incelendiğinde, bu kayıtlarda kalite maliyetleri ile ilgili katılan giderler, ayrı ayrı muhasebe hesap kalemleri içerisinde kayıt altına alınmamıştır, bu şekilde kayıt altına almak yerine gider kalemleri içerisinde alt hesaplarda kayıt altına aldıkları gözlemlenmiştir. Bu durum neticesinde de işletmelerin kalite maliyetleri ile ilgili detaylı bir raporlama sistemine de sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda işletmelere kalite maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde aşağıdaki örnekler ile birlikte bir yol haritası çizilmeye çalışılmıştır.

Önleme Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

- İşletmelerde kalite planlaması maliyeti oluştuğunda yani ilgili maliyetle alakalı olarak danışmanlık, kırtasiye ve organizasyon giderleri gibi muhasebe kaydı şu şekilde oluşacaktır (Yükçü, 1999: 146, Akgül, 2003: 37).

1

---

808 Borçlu Genel Yönetim Gider Yeri Kalite Maliyetleri

808.01.Gen. Yön. Gid. Önleme Mal.

808.01.001. Kalite Planlaması Maliyetleri

809 Alacaklı Genel Yönetim Gider Yeri Kalite Mal.

809.01. Gen. Yön. Gid. Önleme Mal.

809.01.001. Kalite Planlaması Maliyetleri

Kalite planlamasına ilişkin danışmanlık kırtasiye ve organizasyon gider kaydı

2

770 Genel Yönetim Gideri

770.030. Kalite Planlaması Maliyetleri

100/381 Kasa / Gider Tahakkukları

Kalite Planlamasına ilişkin gider yeri kaydı

---

3 - Dönemin sonunda yapılan yevmiye kaydı

---

809 Alacaklı Genel Yönetim Gider Yeri Kalite Mal. 809.01. Gen. Yön. Gid. Önleme Mal. 809.01.001. Kalite Planlaması Maliyetleri	808 Borçlu Genel Yönetim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 808.01.Gen. Yön. Gid. Önleme Mal. 808.01.001. Kalite Planlaması Maliyetleri
--	--

800'lü hesapların kapatılması

- İşletmede kalite ölçüm ve test ekipmanlarının tasarım ve geliştirme gideri oluştuğunda hesap kayıtları şu şekilde oluşacaktır.

1 Yeni makine tasarımı ve üretimi

---

800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 800.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri 800.01.001. Kalite ölçüm ekip tas. ve geliştirme maliyetleri 801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 801.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri 801.01.001.Kalite ölçüm ekip tas. ve geliştirme maliyetleri	İlgili kalite maliyetlerinin 800'lü hesaplara alınması
---	--

2

---

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar 258.040. Kalite Ölçüm ve Test Ekipmanı 150 İlk Madde ve Malzeme Malzeme kullanım kaydı
--

Bu durumda eğer yeni makine üretimi değil de varolan makineyi geliştirme söz konusu olacak ise 258 no.lu hesap yerine 750 no.lu hesap kullanılabilir.

3 - Dönemin sonunda yapılan yevmiye kaydı

---

801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 801.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri 801.01.001.Kalite ölçüm ekip tas. ve geliştirme maliyetleri 800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 800.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri 800.01.001. Kalite ölçüm ekip tas. ve geliştirme maliyetleri	800'lü hesapların kapatılması
---	-------------------------------

- İşletmede kalite adına önem arz eden üretim makinalarının bakım ve onarım giderleri ortaya çıktığında muhasebe kaydı aşağıda ki gibi olacaktır.

---

800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 800.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri 800.01.002. Kalite ölçüm test ve ekip. bakım ve onarımı 801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri 801.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri 801.01.002.Kalite ölçüm test ve ekip. bakım ve onarımı	İlgili kalite maliyetlerinin 800'lü hesaplara alınması
---	--

2

---

730 Genel Üretim Gideri
730.02. Bakım Onarım Gider Yeri
730.02.001. Kalite ölçüm test ve ekip. bakım ve onarımı
100/381 Kasa / Gider Tahakkukları
Bakım giderinin kaydı

---

3 - Dönemin sonunda yapılan yevmiye kaydı

---

801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
801.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri
801.01.002. Kalite ölçüm test ve ekip. bakım ve onarımı
800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
800.01. Üretim Gider Yerleri Önleme Maliyetleri
800.01.002. Kalite ölçüm test ve ekip. bakım ve onarımı
800'lü hesapların kapatılması

Değerleme Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

İşletmelerde kalite muayene ve test ekipmanı malzemesinin kullanılması durumunda şu kayıtlar gerçekleşecektir (Yükçü, 1999: 162, Akgül, 2003: 39).

1

---

800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
800.02. Üretim Gider Yerleri Değerleme Maliyetleri
800.02.001. Muayene ve Test Ekipmanı Maliyetleri
801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
801.02. Üretim Gider Yerleri Değerleme Maliyetleri
801.02.001. Muayene ve Test Ekipmanı Maliyetleri
İlgili kalite maliyetlerinin 800'lü hesaplara alınması

2

---

730 Genel Üretim Gideri
730.03. Kalite Kontrol Gider Yeri
730.03.001. Muayene ve Test Ekipmanı Maliyeti
150 İlk Madde ve Malzeme
Malzeme Kullanımı

---

3 - Dönemin sonunda yapılan yevmiye kaydı

---

801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
801.02. Üretim Gider Yerleri Değerleme Maliyetleri
801.02.001. Muayene ve Test Ekipmanı Maliyetleri
800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
800.02. Üretim Gider Yerleri Değerleme Maliyetleri
800.02.001. Muayene ve Test Ekipmanı Maliyetleri
800'lü hesapların kapatılması

İç Başarısızlık Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

İşletmelerde yenileme izinleri ve imtiyazlara ilişkin maliyetler oluştuğunda bu maliyetler genellikle araştırma geliştirme gider yerinde ortaya çıkar ve kayıt altına alınır (Yükçü, 1999: 178, Akgül, 2003: 40)

1

---

804 Borçlu Araştırma Geliştirme Gider Yeri Kalite Maliyetleri
804.03. Araştırma Geliştirme Gid. Yeri İç Başarısızlık Maliyeti
804.03.001. Yenileme izinleri ve imtiyazları
804 Alacaklı Araştırma Geliştirme Gider Yeri Kalite Maliyetleri
804.03. Araştırma Geliştirme Gid. Yeri İç Başarısızlık Maliyeti
804.03.001. Yenileme izinleri ve imtiyazları
İlgili kalite maliyetlerinin 800'lü hesaplara alınması

2

750 Araştırma Geliştirme Gideri
750.035. Yenileme İzinleri ve İmtiyazla

150 İlk Madde ve Malzeme

Malzeme Kullanımı kaydı

---

3 - Dönemin sonunda yapılan yevmiye kaydı

---

804 Alacaklı Araştırma Geliştirme Gider Yeri Kalite Maliyetleri
804.03. Araştırma Geliştirme Gid. Yeri İç Başarısızlık Maliyeti
804.03.001. Yenileme izinleri ve imtiyazları
804 Borçlu Araştırma Geliştirme Gider Yeri Kalite Maliyetleri
804.03. Araştırma Geliştirme Gid. Yeri İç Başarısızlık Maliyeti
804.03.001. Yenileme izinleri ve imtiyazları

800'lü hesapların kapatılması

Dış Başarısızlık Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

“İşletmelerde garanti kapsamında bir ürünün ücretsiz tamiri esnasında kullanılan malzeme giderleri şu şekilde kayıt altına alınır” (Yükçü, 1999: 230, Akgül, 2003: 41).

1

---

800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
800.04. Üretim Gider Yerleri Dış Başarısızlık Maliyetleri
800.04.001. Tamir Malzeme Gideri
801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
801.04. Üretim Gider Yerleri Dış Başarısızlık Maliyetleri
801.04.001. Tamir Malzeme Gideri
İlgili kalite maliyetlerinin 800'lü hesaplara alınması

2

659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar
659.030. Tamir Malzeme Gideri

150 İlk Madde ve Malzeme

Malzeme Kullanımı kaydı

3- Dönemin sonunda yapılan yevmiye kaydı

---

801 Alacaklı Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
 801.04.Üretim Gider Yerleri Dış Başarısızlık Maliyetleri
 801.04.001. Tamir Malzeme Gideri
 800 Borçlu Üretim Gider Yeri Kalite Maliyetleri
 800.04. Üretim Gider Yerleri Dış Başarısızlık Maliyetleri
 800.04.001. Tamir Malzeme Gideri
 800'lü hesapların kapatılması

Sonuç

2000'li yıllardan sonra küreselleşen ekonomi anlayışı, hem işletmeler açısından hem de tüketiciler açısından önemli değişimleri birlikte getirmiştir. İşletmeler açısından bakılırsa, ticari hayatta rekabet sürekli olarak artmakta ve artan rekabet işletmeleri yeni anlayışları benimsemesine hatta bu anlayışların sürekliliği konusunda atılımlara yönlendirmiştir. Tüketiciler açısından ise alınan mal ve hizmetlerin fiyatları kadar kaliteleri de önemli hale gelmiş ve tüketici davranışları bu anlamda değişime uğramıştır. Bu düşünce ile hareket eden işletmeler daha iyi mal ve hizmet üretiminde kalite yönetim sistemlerine önem vermiş ve bünyelerinde kalite yönetim birimleri kurmaya başlamış ve işletme süreçlerini bu temel düşünce çerçevesinde yeniden tasarlamışlardır. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak da muhasebe açısından kalite maliyetleri, işletmelerin maliyet/gider kalemleri arasında önemli bir konuma gelmiş ve bu gelişmelerin neticesinde işletmelerde kalite maliyet sisteminin gerekliliği ve önemi ortaya çıkmıştır. Genel muhasebe sistemi içerisinde gider ve maliyet kalemlerinin alt başlıkları altında tutulan kalite maliyetleri, işletmelerin ihtiyaç duyduğu bilgileri doğru ve güvenilir bir şekilde yansıtmamaktadır. Bu bakış açısıyla düşünüldüğünde muhasebe sisteminde kalite maliyetlerinin karar alma ve yatırım süreçlerinde üst yönetime ihtiyaç duyulan bilgileri doğru ve etkin bir şekilde vermesi önem arz etmeye başlamıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlar bu çalışmanın gerekliliğini daha önemli hale getirmiştir. Bu kapsamda hazırlanan çalışmada kalite maliyetlerinin dış ticaret işletmeleri açısından nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği hususunda açıklamalara yer verilmiştir. Çalışmada da bahsedilen şekilde kalite maliyetleri muhasebe sistemi içerisinde tanımlanırsa ve 8'li hesaplarda kayıt altına alınır, işletme içi ve dışı bilgi kullanıcılarına istenilen bilgiler hem doğru ve güvenilir bir şekilde iletilecek hem de işletmelerin karar alma ve yatırım süreçlerinde daha faydalı ve kullanışlı hale gelecektir. Konya Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren dış ticaret işletmeleri ile yüz yüze yapılan görüşmelerde bazı açık uçlu sorular yöneltilmiş ve şirket bilgilerinin kullanılmaması ricası nedeniyle alınan cevaplar birleştirilerek çıkarımlar elde edilmiştir. Bunlar;

- İşletmelerin teorik anlamda kalite maliyetleri hakkında temel bilgilere vakıf oldukları görülmüş, ancak bu bilgileri uygulama noktasında yetersiz kaldıkları gözlemlenmiştir.
- Kalite Maliyet Sisteminin uygulanması ile işletmelerin firma değerine sağlayacağı pozitif katkının farkında olmadıkları anlaşılmıştır.
- Bu sistemi uygulamak isteyen işletmeleri endişelendiren temel unsurlar sistemin kurulum süresi ve maliyetidir.
- Bu sistemi işletmelere anlatmak ve kurmak için alanında uzman kişilerin yeterli olmadığı düşüncesi ortaya çıkmıştır.
- Raporlama konusunda ciddi eksiklikler göze çarpmış ve bunun sebebinin kalite maliyetlerini 8'li hesaplarda tutmamaları olduğu gözlemlenmiştir.

Bu sonuçlar neticesinde, dış ticaret işletmelerine kalite maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi ve raporlanması süreci ile ilgili hem yol göstermek hem de bu süreçlerine destek olmak amacı ile ilgili kalite maliyetlerinin 8'li hesaplar kullanılarak nasıl kayıt altına alınacağı hakkında basit ve anlaşılır örneklerle yevmiye kayıtları gösterilmiştir.

Kaynakça

Albright, T., (1992). The Measurement Of Quality Costs: An Alternative Paradigm, Accounting Horizons, Cilt:12, Sayı:2.

Akdoğan, Nalan Ve Sevilengül, Orhan (2007). Türkiye Muhasebe Standartları İle Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 12. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

Akgün Ali, İ. (2007). Kalite Maliyetlerinin Muhasebe Sistemi Açısından Önemi Ve Muhasebeleştirilmesi. Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Dergisi (Muvu) / Journal Of Accounting & Taxation Studies (Jats) . 2011, Vol. 4 Issue 1, P49-79.

Atkinson, Anthony A., Kaplan, Robert S. Ve Young, Mark S. (2004). Management Accounting, Fourth Edition, New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Akgül Ataman, B. (2003). Kalite Maliyetleri Ve Muhasebeleştirilmesi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2003,5(19):31-42

Bozkurt, Rıdvan (2003). Kalite Maliyetleri, 3. Baskı, Milli Prodüktivite Yayınları No:641, Ankara.

Crosby, Philip B. (1979). Quality Is Free: The Art Of Making Quality Certain, New York: Mcgraw-Hill

Feigenbaum, Armand, V. (1956) "Total Quality Control" Harvard Business Review, S.93-101

Grottke, M. Ve Graf C. (2009) "Modeling And Predicting Software Failure Costs" 33rd Annual Ieee International Computer Software And Applications Conference.

Gryna, Frank M., Chua, Richard C.H., Ve Defeo, Joseph A., (2007), Juran's Quality Planning And Analysis: For Enterprise Quality, Fifth Edition, Boston Mcgraw-Hill International Edition.

Kaftan, M. (1997). Toplam Kalite Yönetimi Uygulayan İşletmelerde Kalite Maliyetleri Sistemi. İstanbul: 1.Ulusal Üretim Araştırmalar Sempozyumu Bildiriler Kitabı, S:143

Kırloğlu, Hilmi (1998). Kalite Maliyetleri Muhasebesi, Sakarya: Değişim Yayınları.

Kolarik, J., (1995), William, Creating Quality, Concepts, Systems, Strategies And Tools, Mc Graw – Hill.

Morse, Wayne J., Davis, James R. Ve Hartgraves, Al L., (1990), Management Accounting, Third Edition, New York: Addison-Wesley

Rodchua, S. (2006). "Factors, Measures, And Problems Of Quality Costs Program Implementation In The Manufacturing Environment", Journal Of Industrial Technology, Volume:22, Number 4, S.3.

Sipahi, Barış Ve Yıldırım, Hakan. (2004). Kalite Maliyetleri Muhasebesi Ve İstatistiksel Analizi, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Tan, S. Ve Peşkircioğlu, N. (1991) Kalitesizliğin Maliyeti, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara, 62s

Türk, Zeynep (2009). Kalite Maliyetleri Yönetimi, Adana: Nobel Kitabevi.

Yıldırım, H. Ve Saylık, B. (2009)"Kalitesizlik Maliyetleri Üzerine Bir İnceleme" Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Xxvı (1).

Yükçü, S. (1999). Kalite Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi, İzmir: Anadolu Matbaacılık, S. 146- 234.